

Broj. 1.

Ljubljana, januara 1931.

God. XIII.

U novoj godini.

U prvom novogodišnjem broju »Sokolić« seća se najpre brata Bajželja Ivana, koga vam, dragi naraštaju, predstavlja ova slika.

Punih jedanaest godina uređivao je brat Bajželj »Sokolića« uzorno i neumorno. I sada ostavio je »Sokolića«, oprostio se je od njega! Oh, ta nije ga ostavio, a također ni vas, verni čitaoci i saradnici! Još uvek će nam ostati veran prijatelj i savetnik. Eto, odložio je samo uredništvo »Sokolića«, ipak zašto — reći će neupućeni.

Brat Ivan Bajželj,
načelnik Saveza SKJ

Evo zašto, čisto ukratko! Kada je brat dr. Viktor Murnik odložio načelnništvo Saveza, gospodin Ministar prosvete, dekretom od 22. augusta 1930. god., imenovao je brata Bajželja načelnikom Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije. Time je brat Bajželj postao vrhovni tehnički vođa našega Sokolstva. Taj položaj nameće mu ogroman rad. Osim toga uređivače savezno tehničko glasilo »Sokola«, što mu oduzima i ono nešto slobodnog vremena, koje bi mu inače ostalo na raspolaganju. Sada pak može svatko da razume, da je bratu Bajželju bilo nemoguće da i unapred zadrži uredništvo »Sokolića«.

Što mu duguje naš naraštaj i svi mi jugoslovenski Sokoli u času, kad se on oprašta sa »Sokolićem«? Sigurno, iskrenu i bratsku blagodarnost. Još više ćemo mu se odužiti time, ako »Sokolića« podignemo sadržajno i po broju pretplatnika. To će mu biti najveća radost i zadovoljstvo.

Zato je pri preuzimanju uredniških poslov »Sokolića« naša prva i najveća želja, da se krug čitatelja podvostruči, potrostruči i da ga pomoću dosadanjih i novih saradnika podignemo na visinu, dostojnu sokolskog naraštaja.

Svoje radove neka »Sokoliću« šalju također i naraštajci i naraštajke iz svih slojeva: seljačkih, dačkih, zanatlijskih, trgovačkih. Uredništvo će te radove vrlo rado pregledati i po mogućnosti — budu li prikladni za tisak — uvrštavaće ih u novu rubriku pod »Radovi našeg naraštaja«.

Među čitateljima i saradnicima »Sokolića« zastalno ima lep broj fotografama-matera, dobrih risača i slikara; također i ti treba da se javljaju u »Sokoliću«, ali uistinu samo sa dobrim stvarima.

U težnji i nastojanju, da »Sokolić« postane najbolji list naše jugo-slovenske sokolske omladine, svemu naraštaju kao i svojim čitateljima i saradnicima uredništvo »Sokolića« želi srećnu Novu godinu! Zdravo!

Uredništvo.

Država.

Ti si že bila, ko te bilo ni:
nosili smo te v svojem hrepenenju,
gradili bratje v svojem te trpljenju,
da robsko srce še slutilo ni.

Ustvarjena iz težkih, mučnih sanj,
iz borb rojena in s krvjó kropljena,
na širnem svetu nam si mati ena,
ljubezni naše željna in dejanj.

Porasla v veličastvo si gorá,
razširila v lepoto se ravnine,
v cvetocih gajih slika je miline,
a moč razglašá tvojo val morjá. —

*Do kod gre tvoja meja, tvoja last?
Do tja, kjer zadnje naše srce bije,
kjer prst kosti junakov bele krije,
kjer prapor naš se vije v tvojo čast!*

*In kakor zore se škrlatni val
Sokolov volja lije na vse kraje,
postavlja straže, da se ne omaje
vekovnost tvojih dalj in tvojih tal!*

*Iz nas, za nas in v nas si, majka ti,
in v krono veličastnosti mi tvoje,
glej, kujemo kreposti duše svoje,
da kakor solnce tvoj obraz žari!*

E. Gangl.

ČOS — bratu dr. V. Murniku.

Naša slika na strani 4 prikazuje zahvalno pismo ČOS bratu dr. V. Murniku prigodom njegovog odstupa sa položaja načelnika Saveza SKJ. To pismo izrađeno je u obliku diplome na pergament-papiru u krasnom tvrdom povezu i glasi u prevodu:

Cenjeni i dragi brate! Čehoslovačka Obec Sokolska sa bolom uzela je na znanje, da si otstupio sa mesta načelnika Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije. Samo uverenje, da će Ti ova promena omogućiti daljnji stručni telovežbački rad, teši nas u tome.

Dozvoli, da se tom prilikom setimo Tvoje velike i iskrene ljubavi prema Tyrševoj misli i njegovom telovežbačkom sistemu. Oba ova temelja Sokolstva propagirao si među svojim tako snažno, tako istinski i tako originalno, da si se duboko zapisao u srca svih iskrenih pristalica Tyrševih misli.

Poznavajući ovo Tvoje i — dozvoli, da to tako nazovemo — ovu veliku ljubav Tvog života, ne opraštamo se od Tebe, jer smo čvrsto uvereni, da ćemo se s Tobom sastati još u mnogim prilikama kod sokolskog rada, kod odane službe svim velikim interesima obiju naših pobratimskih naroda.

Zahvaljujemo Ti se najsrdačnije za sve, što si učinio za sokolsku stvar i molimo, da prijazno primiš iskreni izraz našeg dubokog i odanog bratskog poštovanja.

Budi nam dugo zdrav!

Na zdar!

Čehoslovačka Obec Sokolska.

Mašek, zam. staroste. A. Heller, zam. načelnika. Dr. Urban, tajnik.

Vážený a drahý bratře !

Časlovcovská obec sokolská vzala s kolegi na vedomost, že odchopil z úkolu náčelníka Svazu Sokola kralovské Jugoslavy. Jenom převedl, že k jeho změna umění. Ti naši odborní hlavořadnou věz deokou práci, gmluje ráky q toulia ghladlnači.

Dovol alychom při této příležitosti vopomelli. Tě všíl a upřimé lásky k Třídě myslence i k jeho i hlavořadné goulavě. Ohoji tento základ sokolské pro pogravol po pro dlouho léta, maza gými kování had vje dahné, lak úsměně i tak originelně, že jí se hlavořad zapad do gředí vřech upřimých, dorpemai myslence Tříděgých.

Znaize kulo Třídě gubni a - dovol alychom to had naz znali - kulo veškou lásky Tělna kování, nalovalima po g Tělna, gouve poveru převedání, že go q Tělna ghlz domer ještě při mnohých příležitostech v sokolské práci a při oddané gubně vjem valloym vřimám obavi vřích gřivakemých národů.

Děkujeme Ti za usgubňuji za vře, ovy vykonat i pro sokolskou věz a pogrime, alyg vřidně přial nez lřeny pograv oafé upřimé a sddane hradřké dely.

Buď dlouho zdrav !

Na zdar !

V Praze dne 22 října 1930.

Pravoslav

Pravoslav
st. n. n. n. n. n.

Pravoslav
st. n. n. n. n. n.

Bratr Dr. Viktor Murník, býv. náčelník
svazu Sokola kral. Jugoslavy, Lublina

Jindřich Fügner.

Jindřich Fügner

Drugo ime u istoriji Sokolstva, koje se mnogo spominje i koje je značajno kao i Tyršev, jest ime prvog starešine praškog Sokola — Jindřicha Fügnera (čitaj: Fignera). Bio je sin nemačkih roditelja. Rodio se u Pragu 10. septembra 1822. g. Svršivši nekoliko razreda gimnazije s odličnim uspehom, predao se potpuno trgovini. Da upotpuni svoje trgovačko znanje, putovao je po Italiji, Francuskoj, Nemačkoj, Belgiji, Holandiji i Engleskoj. Vrativši se s putovanja preuzeo je trgovinu svoga oca. U burnoj 1848. god. borio se i on na barikadama i bio kapetan jedne gradske garde. Poznavajući nekoliko jezika odao se intenzivnom radu. Njegova bogata knjižnica, za koju nije žalio novaca i druženje s učenim ljudima pospešilo je njegovu izobrazbu. Sa naročitim zadovoljstvom proučavao je istoriju, filozofiju, latinske klasike i savremene svetske pisce. Mesto odmora služilo mu je crtanje i sviranje. Najviše voleo je Mozarta, Bacha i Beethovena. Iako je bio sin nemačkih roditelja, prišao je potpuno češkom narodu i zavoleo ga pravom i iskrenom ljubavi.

Značajan momenat u životu Fügnerovom je poznanstvo s Tyršom. Fügner je na Tyrša učinio vrlo lep utisak: »Već je sama vanjska pojava Fügnerova bila neobična. Vidim ga kao sad visokog i vitkog stasa, malo napred pognut, elegantan, pravilan i idealno lep... Široko čelo, okruženo smeđom kovrčastom kosom... Pod ravnim čelom dva velika plava oka, neizrecivo blaga... Sva njegova spoljašnjost, njegov velik rad, čine ga neobičnim čovekom.«

Upoznavši u njemu čoveka, koji će raditi za Sokolstvo, Tyrš ga 16. februara 1862. na skupštini u Pragu predloži za starešinu novoosnovanog gimnastičkog, a malo kasnije praškog sokolskog društva. Da nije u izboru pogrešio, Tyrš se odmah uverio. Od toga dana Fügner je živio za Sokolstvo. Svoj program izvodio je tiho, bez larme i lične reklame. Sve svoje sile i fizičke i duševne poklonio je Sokolstvu. U Sokolanu uneo je duh bratstva, sloge i jednakosti. Uveo je međusobno oslavljanje sa »ti« i kao zastupnik pravog demokratizma govorio je: »Trebalo da budemo društvo jednodušne braće, koja se ne razdvaja političkim i verskim pogledima, bogataš neka bude brat siromahu,« i t. d. Za novoosnovano društvo iznajmio je i svojim novcem zakupio dvoranu za prvu prašku Sokolanu i pod imenom »nepoznati dobrotvor« priložio je 1200 forinti za nabavku gimnastičkih sprava. Nakon nekoliko meseci vežbanja u prvoj sokolani, Fügner je zakupio zemljište i o svome trošku sagradio prašku Sokolanu, u kojoj je bio i dan i noć i u kojoj je završio i svoj plemeniti život, 15. novembra 1865. Njegovu smrt opisuje Tyrš ovako: »Znali smo da je bolestan, ali ipak nismo očekivali, da će tako brzo umreti. Na to nisu pomišljali čak ni lekari, koji su ga lečili. Ja sam bolesnoga prijatelja obilazio svakog dana. I 15. novembra pre podne ostavio sam ga prilično bleđa i umorna, ali sam se nadao da će se krenuti na bolje. Ali kad sam se oko pet

sati popodne vraćao iz šetnje u Sokolanu, gde sam trebao početi vežbu, sreo sam putem brata Josipa Novotnog. On je dolazio od Fügnera i sa receptom u ruci žurio je u apoteku. Zaustavio sam ga, pregledao recept i razumeo sam, da se moj prijatelj nalazi u očajno kritičnom stanju. Odjurio sam u vežbaonicu, raspustio članstvo i zaključao kuću, jer je bolesniku bio potreban potpun mir. — Otišao sam zatim Fügneru. On je ležao u svojoj sobi na prvome spratu, koja se nalazila uz stepenice na galeriji, a u koju se ulazilo zasebnim ulazom sa ulice. Osećao sam, da moj dobri prijatelj preživljuje poslednje trenutke, želeo sam da mu stvorim potpun mir, stoga sam njegovu porodicu poslao u prizemlje, da bih ostao kraj njega sam. — U meni se steglo srce i ja sam zadrhtao od bola, kad sam prišao postelji, na kojoj je Fügner ležao nepomičan, lica žuta kao vosak, a njegovo pritajeno dišanje jedva se moglo da primeti. Ubrzo je stigao i Novotny sa lekom. Ispratio sam i njega u prizemlje, pa sam pripremih i dadoh svome prijatelju poslednji lek. Posle kratkog vremena osetilo se dejstvo leka. Fügner otvori svoje umorne pametne oči, izgovori moje ime i, stisnuvši mi ruku, pogleda me blago, kao da je hteo nešto da me moli. Pokušao sam da ga tešim, ali on bolno upre pogled u mene, kao da mi je hteo reći: osećam da je sve svršeno. Podiže još jednom ruku, koja odmah klonu na pokrivač. To je bio poslednji pokret jednog vrednog i radinog života. Položio sam ruke na njegove grudi i osetih, kako pod mojom rukom izumiru poslednji otkucaji toga plemenitog i patriotskog srca. Sve je svršeno. Ugasio se najplemenitiji život, kojeg sam ja poznavao i meni onoga trenutka čitav svet izgledaše pust i prazan.«

Fügner je uneo polet, ljubav i život u Sokolstvo. Kao veliki patriota visoko je dizao zastavu Sloge, Bratstva i Slobode celog češkog naroda i Sokolstva, za koje je živio i umro. Branio je pravdu i istinu, a prezirao laž i intrige. »Napredak k savršenstvu: to je bila njegova vera. Sloboda svoga naroda: to je bila njegova nada. Domovina i češki narod: to je bila njegova ljubav,« rekao je doktor Gregr nad njegovim grobom. —

Literatura:

Lazarević: Jindřih Fügner;

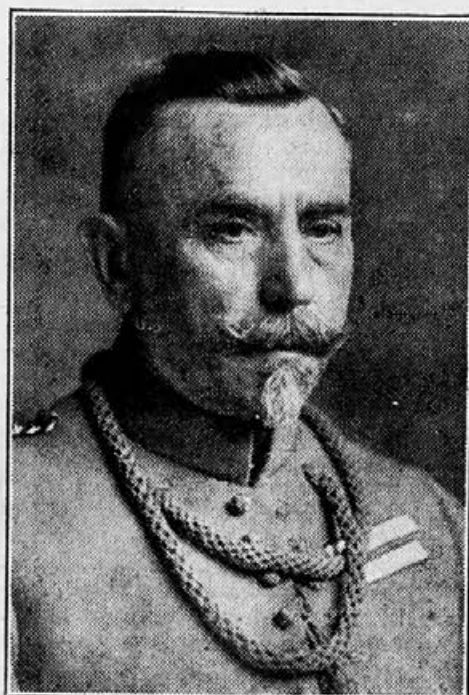
Bogičević: Priručnik za župske prednjačke ispите;

Bogunović: Pregled telesnoga odgoja i Sokolstva.

Braća dr. Scheiner in dr. Vaniček.

Pored osnivača Sokolstva dr. Miroslava Tyrša i Jindřiha Fügnera, ne samo u čehoslovačkom već i u čitavom slovenskom Sokolstvu, najznamenitiji Sokoli su br. dr. Josip Scheiner i br. dr. Jindřih Vaniček. Obojica stari su blizu 70 godina i već 53 godine verni su, uzorni i neumorni Sokoli te svima nama svetao primer ljubavi prema sokolskoj ideji. Br. dr. Scheiner starosta je ČOS od 1906. do 1. decembra prošle godine, a br. dr. Vaniček stajao je na čelu tehničkog sokolskog rada

Brat dr. J. Scheiner

Brat dr. J. Vaniček

ČOS punih 38 godina. Kolike su njihove neocenjive zasluge za Sokolstvo kod svih Slovena, nije nam moguće potanje izneti na tom ograničenom prostoru.

Na koncu prošle godine obojica su odložila svoje najviše sokolske funkcije i to radi svoje visoke starosti i bolesti, koja od njih traži mir i počitak. »Neka večno živi silno i krasno Sokolstvo!« — zaključuje brat Vaniček svoje oproštajno pismo ČOS, a brat Scheiner na koncu svoga kaže: »... Ako mi se povrati zdravlje, rado ću se javiti na rad pa trebalo to i na poslednjem mestu, svuda, gdegod me postavi vaše poverenje«.

Jugoslovenski sokolski naraštaj klanja se blagodarnim srcem velikim sokolskim radenicima želeći im ozdravljenje i kličući im krepki sokolski Zdravo!

Trije.

Srečali so se na asfaltne tla. Mrzel jesenski veter je podil prve snežinke in se igral z listjem, ki ga je prinesel iz bližnjega parka. Srečali so se in se niso spoznali, kot se jih sreča na tisoče.

Pred desetimi leti, sredi poletne noči so se tudi srečali. Slika, katero vidiš tolikokrat in jo kmalu pozabiš...

Trdo so odmevali med visokimi zidovi koraki mladega moža, ki je pozno zvečer hitel po ozki, temni ulici. Motna svetiljka daleč spredaj, kjer se križajo ceste, je le slabo preganjala mrak. Mladenič je stopal počasi, kot da mu prija ta tišina in polmrak.

Mislil je še vedno na svetlo dvorano in vrvenje, od koder je prišel. Tako prijetno utrujenega se je čutil ali vendar, kot da mu kri v žilah polje s podvojeno silo. Še vedno je bil v duhu tam, kjer visoko v zraku nad množico mladih teles, ki se krepijo in urijo, stoje zapisane zlate besede: »Svoboda, Enakost, Bratstvo.« Par mesecev je že, kar je stopil med nje. Z bratskim srcem so ga sprejeli. Sedaj mu je žal, zelo žal, da ni prišel prej k njim. Še sam si ni bil na jasnem, kako, da se je sploh odločil k temu koraku in zapustil staro družbo. Vino in karte, le na to je mislil takrat in pozno v noč je posedal po zakajenih beznicah. »Sokol, to je družba gospodov. Kaj naj bi delal jaz delavec med njimi?« Tako je mislil takrat in tudi njegovi tovariši so govorili isto. A sedaj se sramuje sam pred seboj onih časov in z gnusom se ozira nazaj v nje.

Prišel je mimo gostilne. Skozi priprta vrata so se čuli hripavi glasovi gramofona in glasno govorjenje. Tedaj je nekdo sunil z nogo v vrata, da so se ropotaje odprla na stežaj. V medli svetlobi, ki je lila za njim, se je prikazal dvajsetleten mladenič. Z apnom zamazana obleka ga je izdajala za zidarja. Ko je zapazil prišleca, se je naslonil ob zid in zavpil s pijanim glasom:

»Ej, ti, Andrej! Kod pa se vlačiš, da nič več ne prideš v našo družbo? Ali te je morda sram? Ha-ha! Misliš gotovo, da si kaj več od nas, če si ubog mizarški pomočnik.«

Oni mu ni odgovoril. Le pospešil je korake in mislil sam pri sebi: »Takšen sem bil tudi jaz, dokler sem hodil z njimi.« Pijanec pa se je opotekal za njim. Prispela sta do velike hiše, ki se je videla v temi še večja. Stavba se je zdela kakor v noč pogreznjena, le eno okno v tretjem nadstropju ulico, potem proti zvezdam, zaprla okno in izginila.

Pijanec se je prijel za ograjo, ki je ločila košček vrta pred hišo od ceste in pričel peti. Na oknu se je pojavila temna postava, pogledala najprej na ulico, potem proti zvezdam, zaprla okno in izginila.

To je bil mladenič, nekaj nad dvajsetleten knjigožer, ki je presedel vse noči ob mizi pri knjigah in sključen v dve gubi gohtal njih učenost. V lice je bil bled, postave slabotne ali vsakemu, kdor bi mu svetoval, naj pazi in skrbi tudi za svoje zdravje, se je smejal in ponavljal, koliko je še v knjigah modrosti, katere mu ne more dati niti telovadba niti vsi sporti skupaj. »Škoda časa za take neumnosti.« — Preteklo je deset let. Dolga doba in vendar kot hip, če človek pomisli malo nazaj. Pust jesenski dan je bil. Na ulici sredi vetra in snežink, katere je podil, so se srečali. — Krepak mož je stopal po pločniku in se smejal burji, ki mu je rdečila lice. Njemu nasproti pa se je, zavrt do ušes v plašč, približal možiček, venomer pokašljujoč. Že prvi pogled v njegov obraz bi bil vsakomur povedal, da je jetičen. V kotu ob vratih je stal berač ves drhteč od mraza in zaprosil daru.

Prvi je segel v žep in mu vrgel nekaj drobiža. Oni drugi pa je samo zakašljaval in odhitel naprej. Tedaj se je pojavil od nekje stražnik, nahrulil prosjaka in ga odvedel s seboj.

Srečali so se, se spogledali in hiteli vsak svojo pot. Niso se spoznali... Na tisoče se jih sreča tako.

.....

Sokolstvo odgaja nacionalno svesne građane.

Naša mlada ali snažna država sa svojim od prirode zdravim, odvažnim i radinim narodom, po svome položaju i po prirodnim krasotama i bogatstvu, treba danas nacionalno svesnih ljudi, koji će znati ceniti napore i pale žrtve za njeno vaskrsenje i slobodu, koju sem jednog dela danas uživa ceo jugoslovenski narod i koji će umeti i moći čuvati svoju slobodu, otkupljenu neprocenjivim žrtvama.

Iz grobova za slobodu palih sinova
nek za narod sine nam ljubav nova;
jer oni prezreše i najveće žrtve!
Sećajmo se hvalom na Njih mrtve!

Naši predi i sinovi naši borili su se, padali i umirali za svetu i pravednu stvar. Milijuni očiju za uvek su sklopljene, da uzmogne oko Sokolovo, oko našeg naroda gledati sa pouzdanjem u svoju bolju budućnost. U vekovnim teškim borbama, naš narod beše ustrajan, neustrašiv i izdržljiv. Da nije imao u sebi tajanstvene moći, koja podržaje i podiže život, odavna bi bio podlegao. Ali zato, što se namera naših vekovnih neprijatelja, da unište naš narod, nije mogla ostvariti, dokazom je, da smo i te kako sposobni za samostalan život, sposobni za građenje i proširivanje svoje životne, duševne i telesne sile. Od dolaska naših preda na ovu milu grudu — hujali su oštri vetrovi po našim dolinama i vrletima, a besni su valovi udarali o naše klisure, ali nikada sa trajnim uspehom, jer sve su besne i krvožedne nemani skrhale zube o naše stene.

Iz svih dugotrajnih borba naš je narod izišao pobediocem. Naročito za poslednje najteže borbe, prošavši svoju Kalvariju, pokazali su narodni sinovi, deca odvažnog duha sokolskog, kako i koliko ljube svoju dragu grudu, krvlju natopljenju, i vođeni najodvažnijim sinom našeg naroda; celome su svetu pokazali, kakvom je neiscrpivom snagom, samopouzdanjem, izdržljivošću i odvažnošću nadaren i zadojen naš nepobedivi narod.

Danas, izišavši iz svih borba kao pobedioc postavši legendarni junak, s gordošću i ponosom može pred narodima celoga sveta kazati: »Jugosloven sam!« I nema, braćo, naroda, koji prema nama nebi osetio poštovanje. Čuvši ime Jugosloveni prijatelje naše obuzimlje radost i ushićenje, a neprijatelje nervoza i strah.

Ali, braćo, nije dovoljno da se dičimo našom prošlošću, a zadovoljavamo sadašnjošću, već moramo odvažno kročiti i gledati u budućnost. Prošlost nas mora samo učiti, što i kako nam je raditi za budućnost. Iz nje moramo crpsti samo ono najbolje, što će nam dati podstreka za daljnji plodonosan nacionalni rad, u duhu Tyrševog sokolskog programa. Dužnost je naša da tražimo bolje puteve i savršenije načine, kako ćemo moći napredovati u duhu vremena, kada nitko neće da zaostane. Uslove za napredak, za procvat i usavršavanje imamo. Oni su skriveni i sačuvani u duši naroda, koju treba probuditi, ispitati i oplemeniti za sve što je dobro i lepo. Sredstvo za to je prosveta: odgajanje i usavršavanje telesnih i duševnih sposobnosti celoga naroda u jugoslovenskom narodnom i državnom duhu. Jer bi previše bilo tražiti da sve to s potpunim uspehom vrši država preko škole, koja je još mlada, istom u razvitku pa ne može u kratko vreme na sve strane sama uspeti, dužnost je njenih građana da se svojom privatnom inicijativom za to zauzimlju. Ta narod je država! Kakav narod, takva i država, jer sve izlazi iz naroda i što narod ne učini, nitko učiniti neće. I o tome moramo podučavati narod, moramo širiti njegov vidokrug, da već jednom uvidi, da ne sme od države tražiti, t. j. sam od sebe više nego može dati. Nikako ne može više naći, nego je spremio. Nadalje treba ga odgajati u jugoslovenskom državnom

duhu, u sokolskom duhu, da sa svim svojim delima, rečju i mišljenjem postane državotvoran. Zato su u prvom redu pozvani svi prosvetni nastavnici. Staro se drvo teško savija; tako isto i stariji se čovek teško odgaja, ali zato moramo svu pažnju posvetiti mladima. U Sokolu, kao prvoj narodno-nacionalnoj, najmoćnijoj i najidealnijoj organizaciji u državi i u slovenskom svetu, moramo najviše brige i pažnje posvetiti deci i naraštaju, našoj uzdanici, jer će oni graditi našu budućnost; oni će preuzeti sve dužnosti u Sokolu i kakve odgojimo, takve ćemo i imati krčitelje puta u našu bolju i sretniju budućnost.

Silan je rad još neizvršen, koji zahteva mnogo dobre volje, ustrajnosti i požrtvovnosti, a da se uzmogne uspešno i valjano izvršiti, treba mnogo marljivih i spretnih ruku; treba mnogo svesnih, savesnih i plemenitih ljudi, koji će razumeti što je dobro, lepo i pravedno — treba mnogo Sokola.

Neka Sokoli učine,
što nas diže u visine;
što je dobro i moguće —
lepše biće nam buduće.

Braćo Sokolići! Redovi naši, broj pionira i lučonoša jugoslovenske svesti i sveslovenske solidarnosti povećati će se i na taj način, budu li oni, koji još postrance stoje i gledaju na vaš rad, videli u vama besprikorne i uvek na svakome mestu energične i odlučne branitelje sokolske misli. Nadalje, budu li u vašem radu i ponašanju videli skromne, plemenite i marljive stvaraoce našeg blagostanja i sinove, koji razume narodne potrebe ili nevolje i koji svim silama nastoje ispuniti ih ili ublažiti. Sem toga, dužnost je vaša da pristupite onima, koji uništavaju svoj mladenački život po kojekakvim pogubnim mestima i razvratnim putevima i da ih bratskom ljubavlju opomenete, da se ostave toga, što ubija telo i dušu i neka dođu u sokolanu, u hram telesnog, duševnog i moralnog odgoja. Rastumačite im, da su sokolane škole karaktera, u kojima se postizavaju vrline, koje rese pojedinca i narode i koje su uslov svakome napretku. Kažite im i to, da je zdravlje i jakost ukras muža, a čestitost najkrasniji cvet u vencu muževnih vrлина. Nagovorite ih, da stupe u Soko, jer da je istina, snaga i lepota trozvede za kojim se govada Sokolstvo.

Niko:

Črnega mačka kosí.

Občina Smrekovje, kjer često prebijem svoje počitnice, je dokaj velik kraj okrog osem sto metrov nad morjem. Farna cerkev kipi še više v zrak na okroglem brdu, ki nudi jedva prostora za župnišče z mežnarijo in staro šolo, za pokopališče s kapelo in mrtvašnico poleg neblagoslovljenega oddelka za »vrbečance«, kakor imenujejo Smrekovljani samomorilce, in za skedenj in hlev z drvarnico. Nevihte v srpanu so kajpak opasne. Ob vsaki vroči dobi strela oplazi, ako že ne ubije, nekaj oseb ali povzroči drugačne kvare po srenji. Tokrat je začela uima zelo zgodaj: že meseca malega travna je treščilo v hram božji poleg veličastne lipe, iskra je šinila v farovž in švigala sem ter tja liki izbegana miška. Duhovnik je tik tikoma še odnesel zdravo kožo. V svoji preplašenosti je dal dušebrižnik postaviti kar osem novih strelovodov. Stari na zvoniku je bil pretrgan in klepar Jurij Varl iz bližnjega trga ga je te dni popravljaj.

»Varl, si ga že zvaril?« je pozvedal naš gostilničar pri večerji, cikajoč ob mojstrovem imenu na glagol »variti«, ne vede, da je v istini to pokrajinski zapis za »Vrl«.

»Skoraj bo vse nared,« pritrudi vrli klepar. »Ako se ozreš oddaleč na ta hribec, se ti zazdi kakor nasršen jež. Devet ostrih, pozlačenih bodic moli pod oblake. Tu se lahko reče, da veda presega vero, saj strelvod, otrok znanosti, štrli preko križa na obeh stolpih.«

»Vi to vidite,« se vštulim v pomenek, »ali množica se tega ne zaveda. Če bi vi znali, kake nespametne vraže štejejo posamezniki še dandanašnji za čisto resnico!«

»Ih, meni tega ni treba praviti, gospod,« se odreže vrli Varl, »jaz sem to stvar sam preskusil. Če vas veseli, pa poslušajte, kako sem pred 25 leti še babjeveril. Seveda, takrat mi ni bilo zameriti, saj sem komaj v osnovno šolo hodil. Z Zavrlovim Jernejcem sva se zmenila, da ujameva črnega mačka.«

»Malo že čutim, kam pes taco moli,« se je oglasil gostilničar, »črni mački menda imajo v glavi posebno kost, ki jo deneš v usta, da se ti uresniči vsaka želja.«

»Dobro pogodil, Ostrouška,« ga pohvali govorec. »Čevljar Podkov je imel takega črnuglja z živo žoltimi očmi, da te je čuden strah obšel, kadar si se zagledal vanje. Ker sva slišala od praznovernih babnic in nič boljših dedcev, kakšno moč ima tista mačkova kost in da je treba žival o polnoči spaliti, sva z Jernejcem vse tako napletla, da nama je padel ubogi mucek v past in pest. Za dne sva bila nanesa v gmajno grmado sehlijadi, povezala črnka s konopcem in deloma z železno žico od počenega lonca, da nama ne bi žrtev pobegnila, če bi vrv pregorela.«

»Ampak bedeti do polnoči? To ni kar si bodi za mladega frkolina.«

»Poleti je družina dolgo pokonci. Potem pa tista napetost, razburjenost, radovednost. Kovala sva velikanske naklepe, kaj vse si omisliva, kadar bova malodane vsemogočna: posestvo, živina, obutev, obleka, sladčice, bicikelj... Izmužnila sva se z doma in kakor sveti inkvizitor tihotapila proti morišču, da se izvrši autodafé.«

»Kako si rekel? Kakšen auto?« mu seže Ostrouška v besedo.

»Ih, kaj ne bereš romanov po dnevnikih, da ne poznaš teh reči? Auto-dafé je čin zaradi vere, navadno zločin... S tesnim srcem sva se priplazila do grmade z mačkom v vreči. »Jurij, podkuri!« mi veli Andrejče in pričvrsti črnega Mrnjava na vrhu kupa, da se ne bi mogel rešiti. Suhi, smolnati smrekovci so zaprasketali, dlaka se je smodila in silno smrdela, žival je žalostno stokala. Čez nekaj časa je obsojenec utihnil za vso večnost, meso se je začelo peči, da ni več tako neprijetno zaudarjalo, potlej so se razlezla čreva in z njimi nazarenska smraja. Na koncu je v žerjavici še ležalo nekoliko koščic in glava. Raztolkla sva jo in pobrala velik drobec iz razbitkov. Je bil pravi? Toliko vem, da sva tisto koščico izmenoma, zdaj eden, zdaj drugi, devala v usta in si želela: Miza, pogrni se! Zaklad, odgrni se! Zacvenkaj pred nama denar! Slušaj naju vsaka stvar!... Razume se, da je bilo vse besedičenje bob ob steno.«

»Kaj pa ljudje, so kaj zvedeli o vajini čarovniji?«

»Nekateri so menda videli ogenj, saj se je raznesel glas, da je ono noč zaklad cvetel. Midva sva seveda lepo držala jezik za zobmi, ker sva se bala okradenega čevljarja, da nama ne bi podkoval zadnje plati s svojim klad devcem.«

»Koliko hudega zla povzroči praznoverje med ljudstvom!« sem zabrundal sam zase verz iz rimskega pesnika Lukretija Kara.

»Ampak v naši dobi, ko izhaja toliko časopisov,« pripomni Ostrouška, »te reči že močno ginejo. Starci vedo sicer še marsikaj povedati, mladina pa ne jemlje takih pravljic več za suho zlato.« »Kako se človeški nazori spreminjajo,« pristavim še jaz. »Da sta vidva sežgala mačko v starem Egiptu ali Rimu, kjer se je ta koristna domača žival častila skoro po božje, bi vaju bila množica na mestu pobila.«

Nato smo se razšli spat in v sanjah sem videl mučenika, ki se je trpinčil na plameneči lomači.

Naši pesnici

Jovanović Radovan, Kavardar:

Jugoslavija.

Jugosloveni, pojmo sad!
Jer presta crne sudbe jad,
jer nema više moćnu vlast
prošlosti teške kobna strast!
Razbi se tamne noći mrak
i granu sunca sjajni zrak,
rasu se snažne pesme jek
i novi nam se rodi vek!

Jedna smo sada volja, svest —
jedne smo ruke jaka pest —
jednog smo duha divan rod —
jedne smo krvi bujan plod —
jednog smo stabla grana splet —
jedan smo narod — jedan svet
i jednih reči slatki glas
zbori se svuda izmed nas!

Našli smo sebe i svoj put
nadama cvetnim obasut,
našli smo svoje sreće vir,
slobodu, snagu i svoj mir.
Naše je zemlje ceo kraj
divan i krasan kao raj,
tu će se naših reči jek
čuti sa veka sve na vek!...

Јефтимијадес Милојко, Београд:

Опомена.

Стој! Руке к себи, изроде света!
Доста си нашу тиштино браћу!
Зар теби може мален да смета,
мален ко пчела у своме саћу?

Нек те освети данашњи дан,
у коме славимо дуж земље наше
уједињење, вековни сан,
за шта многи своје животе даше,

Не жалимо! Ми животе своје
дајемо радо. Бићемо први,
отворићемо и жиле твоје,
утоњућеш у сопственој крви.

Бићемо тада лавови љути,
што траже срце душмана клета.
Опомену нашу треба чути:
Стој! Руке к себи, изроде света!

Dr. V. Rašić, Beograd:

Dobar dan!... Laku noć!

Divna zora kad zazori
i navedi sunčev sjaj,
sveži potok zažubori
i oživi dô i gaj;
kad se svako osokoli
i ptičica počne poj,
kad se tiho Bogu moli
i oseti svaki svoj;
pesmom radu kad se javi
svaki čio, radostan,
svaki srećan tad se zdravi:
»Dobro jutro!... Dobar dan!«

A kad s radom dan proteče
i poslednji zađe zrak,
približi se blago veče
i proširi jače mrak:
Radne ruke teret svalje,
izgubi se ptičji poj,
mnoge duše posustale
traže mira i pokoj —
tad umoran samo želi
da odmorom vrati moć,
pomoli se i poželi:
»Dobro veče!... Laku noć!«

Radovi našeg naraštaja

Dukanović Mirko, Bjelina:

Tri junaka — tri Sokola.

(3. februar 1915.)

Spominjući svetla imena bezbrojnih žrtava, koji položili svoje živote za ostvarenje narodnog oslobođenja i ujedinjenja, grešno bi bilo ne spomenuti i tri svetla, mučenička sokolska imena, tri imena, za koje treba uvek da se nađe u svakom sokolskom srcu dosta toplog i bratskog mesta, imena Miška Jovanovića, Danila Ilića i Veljka Čubrilovića. Ta tri naša brata osuđena su od austro-ugarskih sudova na smrt i 3. februara 1915. godine povešani su u Sarajevu zbog atentata na Franju Ferdinanda. Osuda i smrt te trojice mučeničke i nikad zaboravljene braće, najbolji su i najjasniji dokaz, kakvu su ulogu igrali predratni Sokoli u Bosni i Hercegovini.

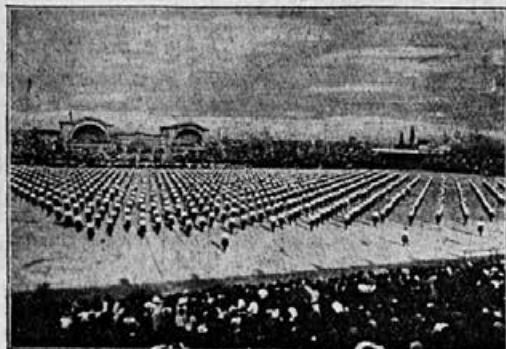
Svesni svoga položaja, puni idealizma i požrtvovanosti, ovi mladi Sokoli-Jugosloveni uložili su sve svoje fizičke i moralne snage, da što više rasplamte u svome narodu nacionalnu svest i istrgnu ga iz čeličnih okova okrutnog neprijatelja. Oduševljeni Sokoli, Jugosloveni i nacionalni borci ne žališe dati svoje mlade živote na oltar slobode i uzidati svoje kosti u temelj današnje naše velike i slavne Jugoslavije.

Miško Jovanović i Veljko Čubrilović bili su članovi Srpskog Sokola u Tuzli. M. Jovanović bio je prvi starešina tuzlanskog Sokola. Kupeći oko sebe sve što je valjalo, staro i mlado,

on je kod njih razbuktavao plamen rodoljublja i nacionalnu svest. Rad i cilj tog velikog sokolskog borca mislim da će se najbolje videti iz njegovog izveštaja (kao nadzornika posavsko-podrinjskog okruga) podnešenog Bosansko-Hercegovackoj sokolskoj župi za 1912. godinu. Posle podnešenog izveštaja o stanju pojedinih društava u okrugu, izveštaj se završava ovim rečima: »Predajući vam izveštaj o stanju i radu posavsko-podrinjskih Sokola, predajem vam, u ime svih Sokola i Sokolica sa bujne Drine i tihe Save pozdrav i želju, da uzvišena sokolska ideja zahvati u svoje kolo svakog Jugoslovena, da ga zagreje i oduševi za sokolski rad, kako bi se širom svih jugoslovenskih zemalja zaorio sokolski poklič: Ustaj živi, bori se, ne kloni!«

Pokojni Danilo Ilić bio je član sarajevskog Sokola. Još kao đak isticao se svojim sokolskim i nacionalnim radom. U preparandiji bio je organizator i predsednik više đачkih društava, kroz koje je on nosio revolucionarni duh i čeličio drugove mladiće, spremajući ih za borbu do potpunog istrebljenja neprijatelja iz porobljenih krajeva.

I danas, kad je već prohujalo 15 godina od njihove mučeničke i herojske smrti, kad je već ostvareno ono, za što su oni i svoje mlade živote dali — ostvareno oslobođenje i ujedinjenje — uspomena i ljubav prema toj trojici Sokola-junaka treba što više da se rasplamti u srcu svakog pravog Sokola.

Glasnik

† Dr. Karel Heller. Čehoslovačko Sokolstvo zadesio je u početku ove godine težak gubitak. U noći između 4. i 5. januara umro je u Pragu brat dr. K. Heller, jedan od najzaslužnijih sokolskih radnika. Pokojnik je

bio potstarosta ČOS i predsjednik sletskog odbora za svesokolski slet u Pragu 1932. godine. Uređivao je zvanični list ČOS »Věstnik Sokolski« te je ujedno bio među najjačim idejnim vodama čehoslovačkog Sokolstva. Istakao se je kao pisac, govornik in odličan organizator. Neocenjive su njegove zasluge za organizaciju svesokolskih sletova i na ostvarenju narodne vojske iza prevrata posle svetskog rata. Brat dr. Karel Heller bio je iskren prijatelj našega naroda te je osobno učestvovao na svesokolskom sletu u Ljubljani 1922. godine. Soko je bio već od svoje rane mladosti. Dru. Karolu Helleru sačuvaće jugoslovensko Sokolstvo i čitav jugoslovenski narod časnu uspomenu. Slava mu!

Koliko je dece i naraštaja u Sokolu kraljevine Jugoslavije? Mala statistika Saveza SKJ iskazuje do uključivo 1. oktobra 1930. god. u svim župama (kojih ima 25) muškoga naraštaja 10.822, ženskoga naraštaja 5341; skupa naraštaja 16.163; muške dece 17.228, ženske dece 14.384; skupa dece 31.612. Između svih župa prednjači župa Maribor, koja broji 980 muškog i 567 ženskog naraštaja te 1908 muške i 1495 ženske dece. Naraštaja i dece je dakle u SKJ

47.775. To je već lepi broj ipak za našu Jugoslaviju, koja broji skoro 13 milijuna, sigurno premalo. Zato se moramo svi potruditi, također i naš sokolski naraštaj, da taj broj u tekućoj godini barem podvostručimo. U radu za našu lepu sokolsku organizaciju ima da nas vodi geslo: Tko Jugosloven — taj Soko!

Savezna prednjačka škola u Ljubljani i u Mariboru. U subotu 10. o. m. otvorena je u Ljubljani i u Mariboru šestmesečna prednjačka škola i to u Ljubljani za članice, koju vodi sestra Joža Trdinova, članica saveznog tehničkog odbora, a u Mariboru za članove, koju vodi brat Franjo Mačus, načelnik župe Maribor. Kao izaslanici Saveza otvorenu školu prisustvovali su u Ljubljani brat Gangl, a u Mariboru brat dr. Fux.

Kumanovske zanatlije i njihov dom. Mi smo prošle godine, na ovom istom mestu, pisali o jednom lepom gestu, koji su učinili kumanovski zanatlije. To je bilo prilikom njihove zabave u Sokolskom domu, kada su kumanovskom Sokolu dali хиљаду динара priloga. A nije na odmet reći, da je ta zabava bila priređena u korist podizaња njihovog, zanatskog doma. I toliko nesebični, трудољубиви, свесни свога задатка, kumanovski zanatlije дочекали su da za nepunu godinu dana добију свој дом, koji je sada најлепша и највеличанственија зграда у Куманову. — И на дан 21. новембра 1930. године они су свечано осветили ту своју велику, заједничку кућу. То је била лепа и импозантна свечаност, којој је, поред многих изасланика, присуствовао и сам председник владе г Живковић са министрима гг. Сршкићем, Шврљугом и Швелом. — После свештеничког чинодејствовања одржали су пригодне говоре домаћини и многи од гостију. Истичане су заслуге многих вредних занатлија, који су радили и припомогли скором довршењу ове зграде, а затим је отпочела закуска, иза које је опет било говора и многих, искрених и срдачних клицања. — Поподне била је игранка, а увече забава. Што овде морамо подвући јесте то, да Куманово уопште цени своје обичаје и своју прошлост, и то жели да свуда истакне, ма у којој прилици. На свима забавама и на свима

игранкама лепа српска кола, поред модерних окрета, морају се играти, и без њих се не би могао замислити леп провод. То је заиста симпатично и вреди похвале. Само то! А дом, који су занатлије готово о своме трошку подигли, и многе друге јавне установе које, на супрот данашњој општој кризи, тако живо и интензивно раде? А све друго на чему се види печат њихових неуморних руку и дах њихове добре душе?

Алек. Д. Аксић

Počeci žita u Americi. Danas se najviše žita dobiva u Americi. Kada je pak počela ta kultura u novom svetu? To je bilo tada, kada je Ferdinand Cortez zaposeo Mexiko. Iz Španije su mu poslali nekoliko vreća riže za njegove čete. Samostan u Coribi također se je koristio sa tom pošiljkom. Jedan od redovnika našao je među rižom nekoliko pšeničnih zrna, koja su tu bila slučajno pomešana i zasejao ih je u jedan lončić. Pšenica je uspevala i za nekoliko godina imogao je samostan da iz toga poseje već veliku njivu. I još danas pokazuju u korisbom samostanu lončić, koji je doslovno praded opsežnim žitnim poljima u Americi.

Sokolijada. Izašla je iz štampe zbirka sokolskih i rodoljubivih pesama za deklamovanje i pevanje, radi podizanja sokolsko-viteškog duha, od dr. brata Vojislava V. Rašića, jednog od osnivača našeg predratnog Sokola u Beogradu i Srbiji. Knjiga ima oko stotinu pesama, punih oduševljenja, sa velikim brojem slika iz Sokolstva i viteštva, a sve u duhu jugoslovenskom. — Cena knjige je veoma mala: samo 20 dinara, a knjiga zaslužuje da je svaki ima i preporučiti svakoj porodici i svakome Sokolu. — Knjiga se može dobiti i kod pisca u ulici Kraljice Natalije 14 u Beogradu; poštanski ček 50.788; na deset i više komada daje se 10% u novcu ili u knjigama.

»Sokolski Glasnik«, glasilo Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije počeo je da sa novom godinom izlazi kao tednik uz mesečni prilog »Sokolska Prosveta«. Narashtajci, čitajte i vi marljivo »Sokolski Glasnik«!

Zašto je bršljan uvek zelen? Preko cele zime, čak i pod snegom, očuva bršljan svoje zeleno lišće. Kako to da on ne gubi taj svoj ukras? Američki naučenjak prof. Call istražio je tome uzrok: sok bršljanovog lišća ne smrzava. U letu je taj sok potpuno tekuć, a čim nastupi jesen i stabilje ogoli, u bršljanovom lišću kruži veća količina sladora. Pomalo taj slador upije uljaste materije. Taj sok se sve više i više zgušćava tako, da je u januaru i februaru, kada vlada najveći led, sličan gustom sirupu i radi toga ne može smrznuti. Pri pokusima, koje je pomenuti stručnjak kroz tri godine pravio, ustanovio je, da

bršljanov sok veoma lako smrzava u letu i da je veoma osetljiv na hlad u proleću, kada je još u pola tekućem stanju. Još ću napomenuti, da se je dosadani razlog za gornji pojav tumačio tako, da se bršljanovo lišće očuva, jer da je kožnato i da preči hlapljenje.

Plivanje kao školska struka. Po svim školama u Švedskoj pa i osnovnim, pouk u plivanju danas je obvezatan isto kao u skijanju (smučanju). Sedmogodišnji učenici imaju već u svjedodžbama ocene iz plivanja. Ovakovih primera ima u izobilju. Veselje prema telesnom uzgoju vlada u Švedskoj u svim slojevima stanovništva.

Соколка прослава 1. децембра у Скопљу. Дан уједињења Соколи су у Скопљу прошле године прославили мало свечаније но других година. Бар се то може рећи судећи по обиљу тачака у програму и по ономе, како се све то извело. — Преподне, после благодарења у цркви, у Соколском дому нови чланови и они, који то сада нису учинили, положили су соколски завет. После тога била је свечана предаја значака нараштајцима и нараштајкама - учесницима на свесоколском слету у Београду. Значке су са ликом Њ Вис. Престолонаследника Петра, старешине Сокола краљевине Југославије. Поподне је била игранка за децу и нараштај, пре чијег почетка су деца вежбала и декламовала многе лепе и пригодне соколске песме, а женски нараштај извео вежбе на разбоју и уз певање и игру, са солидном декорацијом, познату Шапчанинову песму „Черго моја, чергице“. — Исту тачку су нараштајке извеле и на академији, која се давала увече, и пожеле леп успех. На академији учествовала је и новооснована соколска чета из села Драчева, за чије оснивање највећа заслуга припада скопском Соколском друштву. — После још много других, такођер лепо изведених тачака, развила се је игранка. — Прослави је присуствовао и брат Војновић, изасланик Савеза, из Београда.

Алек. Д. Аксић

Speče drevo. Mesto Mysore na jugu Srednje Indije ima drevo, ki sluje po vsej okolici. Vsak večer ga obstopi veliko krdelo radoglednežev, ki opazujejo, kako gre drevo počivat. Komaj so izginili poslednji solnčni žarki, se jame deblo nagibati. Okoli polnoči leži ploskoma na tleh. Po 1 uri se začne zopet dramiti, polagoma se vzpne in ob prvem solnčnem pramenu stoji vnovič pokonci ko sveča na mestu. Do danes, pravi »Bombay Chronicle«, še niso našli pojasnila za ta znameniti pojav.

Madjarska propaganda. Leta 1928. je v Budapešti izšla knjiga: Pravico za Ogrsko (Igazságot Magyarországnak). Poučiti hoče inozemstvo o krivicah, ki jih je baje Madjarom storila Trianonska mirovna pogodba, zlasti Angleže, za katere je pri istem društvu za vnanje zadeve zagledal prevod »Justice for Hungary«. Najodličnejši in

najodločnejši činitelji političnega in znanstvenega sveta so se spustili v publicistično propagando za »madjarsko« resnico.

Uvodoma govori Appony o »zgodovinskem poslanstvu« Ogrske, ki je ka-li v Podonavju in Potisju edina znala ustvariti državo. Ogrji so postali najvzhodnejša posojanka zapadne prosvete. S svojim telesom so bojda ščitili Evropo pred Turki. Nobena izmed nasledstvenih držav ni kos taki nalogi, to pa zbog svoje »kulturelne manjše vrednosti«.

Apponyjevo stališče je zgrajeno na historični potvorbi, kakršno je uganjalo ogrsko zgodovinske zlasti izza XIX. veka. Ogrska ni bila v preteklosti nikdar narodna država, Stvorili so jo različni narodi, spojeni z razredno ustavo in latinščino. Dokaz: razpad po svetovni vojni. Nadalje: od prihoda Osmanov na ogrsko ozemlje so se Ogrji vedno vezali s Turki, turška opasnost se je ustavila stoprav ob meji slovaškega nemškega življa. Navzlic temu deluje Appony s pojmom »evropskega štita«.

Po njegovem pretiranem narodnjaštvu se smejo podjarmiti tuji elementi takrat, kadar osvajač iz manj vrednih sestavin gradi dragoceno nacionalno enoto. Od treh imen, ki jih navaja za pojasnitev madjarske sposobnosti, zveni zgolj eno pristno madjarski: zdravnik Semmelweis je pa nemškega pokolenja in pesnik Petöfi sin slovaške matere.

Potem tolmači Horváth madjarsko politiko. Kako drugače predstavljajo stvar danes že avstrijski zgodovinarji, ki se opirajo na listine! Evgen Horváth bi tudi prav storil, če biupošteval zadevne objektivne spise predsednika Masaryka in obeh Angležev: Steed in Seton-Watson.

Lukács pričinja svoje poglavje s trditvijo, da Madjari nimajo nobene krivde na svetovni vojni, češ. Tisza je 19. julija 1914. podpisal ultimatum Srbiji le s pridržkom, da se ne bo anektirala nobena srbska pokrajina. Ta pogoj pa osvetljuje samo Tiszov strah pred naraščanjem slovanskega življa v monarhiji. Iz trte izvita je piščeva izjava, da je nacionalitetni zakon iz leta 1867. priznaval nemadjarskim narodnostim več pravic, nego jih imajo sedaj manjšine v nasledstvenih državah. Njegova laž se da posneti iz dejstva, da Slovaki na Ogrskem niso imeli nobene slovaške srednje šole in sploh nikake državne osnovne šole s slovaščino kot učnim jezikom. Omenjeni zakon je bil le na papirju.

Eötvényi hoče inostrancem navestiti, da je bila madjarska šolska politika demokratičnejša in svobodomiselnija nego je sedaj v nasledstvenih državah, ki so vse šolstvo poddržavile in centralizirale. Najzadošča med naštetimi dejstvi samo ta le

ugovor: »Živena«, društvo slovaških žen, se je od 70ih let do prevrata zaman obračala na vrse ogrske vlade za dovoljenje, da bi smela osnovati gospodinjsko šolo s slovaškim učnim jezikom.

Földes graja gospodarske razmere, nastale po trianonski pogodbi; ne sramuje se, groziti s pošastjo boljše vizma, češ, ta bo takoj izginila, čim dobi Ogrska stare granice nazaj.

Drugih avtorjev ne bom omenjal, razen Telekyjevega zemljevida, ki je kričeč primer ponarejanja istine.

Isti duh je vladal v lanskem novembru na gospodarski razstavi v Barceloni kjer so imeli Madjari deset velikanskih dvoran. V bistvu je bila to izložba public in rečenic, kaj bi Madjari lahko vse napravili, če... če ne bi bili izgubili svetovne vojne. Povsod odmeva: neokrnjeno Ogrsko nam dajte! Tako si videl tam zemljevide (Mapa geológica de Hungaria, Mapa económica de Hungaria, Mapa agrícola de Hungaria), v kateri je vrisana tudi Hrvatska in vse, kar je nekdanj spadal pod integralno Ogrsko. Pa še neka druga karta s pomembnim napisom »Mapa del Suelo de la Hungaria mutilada«, okrnjena Ogrska... Slikarska in kiparska izložba je bila od sile uborna. Omembe vreden je zgolj obraznik László, ki je razstavil portret španske kraljevske dvojice. S tem je seveda hotel vplivati na najvišje družabne sloje, v ostalem pa današnje madjarsstvo ne premore več takega likovnika, kakršen je bil v starejši dobi Szinyei-Merse.

Tudi v leposlovnih propagandah se naši sosedje pridno gibljejo. Pariški založnik je pravkar izdal »Zgodovino madžarskega slovstva« v zbirki »Panorama de la littérature contemporaine«, kamor ni prodrla doslej še nobena slovenska književnost razen ruske. Opozorilo slovanskim strokovnjakom, naj obračajo pozornost tudi na to stroko v inozemskih stikih!

A. D.

IZ UREDNIŠTVA.

Ispravi u »Sokolici« broj 11. do 12., 1930., str. 175, u pesmi Bratu Antonu Maleju: a) u trećoj strofi mesto bonih treba b onih i b) u poslednoj strofi mesto osta treba ostaj.

Romanova Saša: Hvala za pesmico, ki pa žal še ni zrela za tisk. Učite se in vežbajte v pesništvo ter nam pošljite kmalu še kaj. Morda bo boljše in že godno za »Sokolica«.

Svim saradnicima saopštavamo, da se rukopisi ne vraćaju. Rukopise za svaki naredni broj »Sokolica« treba poslati uredništvu najkasnije do 5, u svakom mesecu.